

NAWIGACJA I TERENOZNAWSTWO

Z ELEMENTAMI TAKTYKI

WYKŁAD_04

EFEKTYWNE PORUSZANIE W TERENIE PRZY UŻYCIU MAPY I KOMPASU

dr Tomasz Szot

CZYTANIE MAPY (TOPOGRAFICZNEJ) - polega na dostrzeganiu elementów występujących na mapie i wykorzystaniu tych wiadomości do właściwej oceny terenu

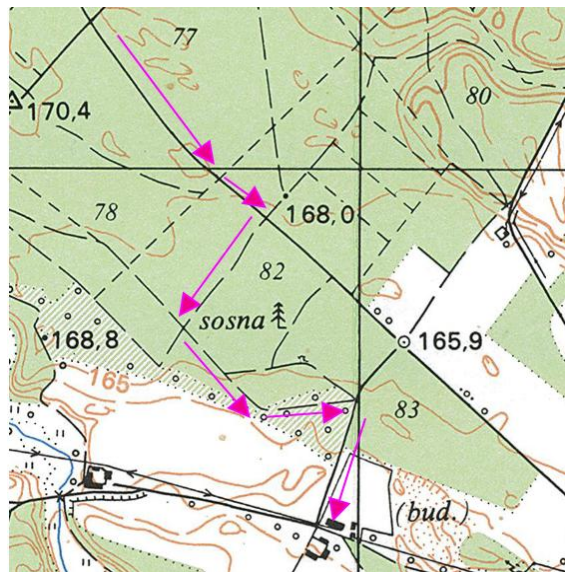
SPOSOBY PORUSZANIA SIĘ W TERENIE I ORIENTOWANIA W OPARCIU O MAPĘ

- po drożni (drogach)

Zalety: możliwość utrzymania wyższego tempa poruszania się, stosunkowo łatwa nawigacja

Wady: drożnia nie zawsze (rzadko) prowadzi do poszukiwanego punktu; drożnia może być inna na mapie a inna w terenie (nowe drogi leśne, skrzyżowania z większą liczbą dróg w terenie, inny przebieg dróg wynikający z uproszczeń kartograficznych)

Przykład:

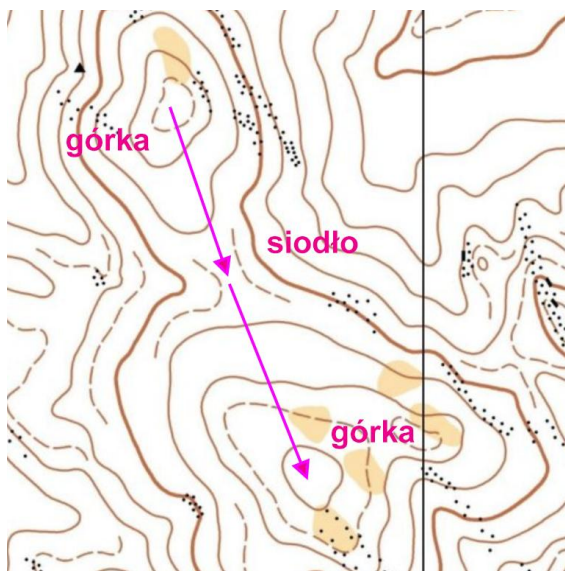

- po rzeźbie terenu

Zalety: zasadniczo rzeźba nie podlega zmianom w wyniku działań ludzkich, jest stosunkowo łatwa w rozpoznawaniu

Wady: poruszanie po rzeźbie wiąże się z niższym tempem przemieszczania się oraz wyższym zużyciem energii

Przykład:

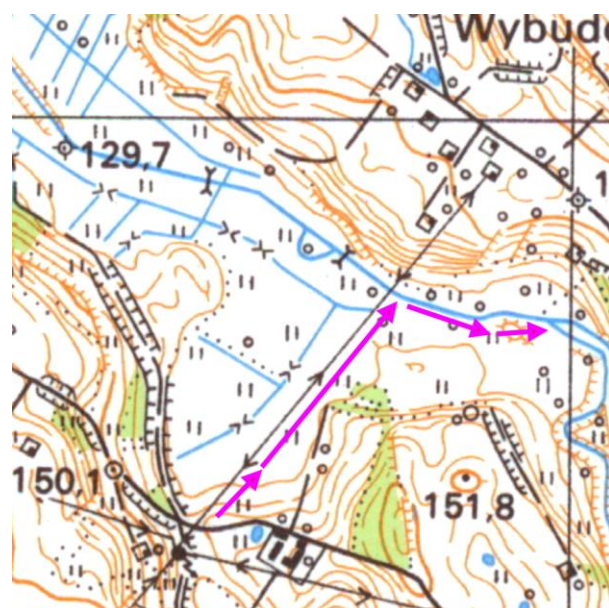

- **względem innych (niż drogi) elementów liniowych**¹

Zalety: większość elementów jest raczej niezmienna, są łatwe do znalezienia w terenie

Wady: trudno się po nich poruszać

Przykład:

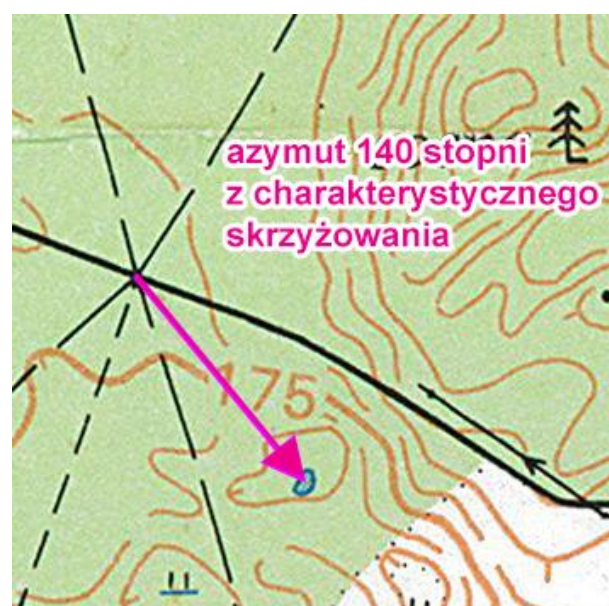

- **po azymutach**

Zalety: pozwala przemieszczać się w terenie, w którym brakuje elementów odniesienia (drożni, rzeźby) lub te elementy są trudno odnajdowalne (lub nie znajdują się) na mapie

Wady: wymaga koncentracji w utrzymywaniu kierunku, może być czaso- i energochłonne, jeżeli azymut jest dłuższy, a w jego wyznaczeniu zrobiono błąd, to można nie trafić w obiekt (szczególnie niewielki, jak na przykładzie obok. W tej sytuacji należy zwrócić uwagę, że nasz obiekt-cel jest w zagłębieniu, do którego i tak trafimy, nawet gdy azymut będzie nieznacznie błędny)

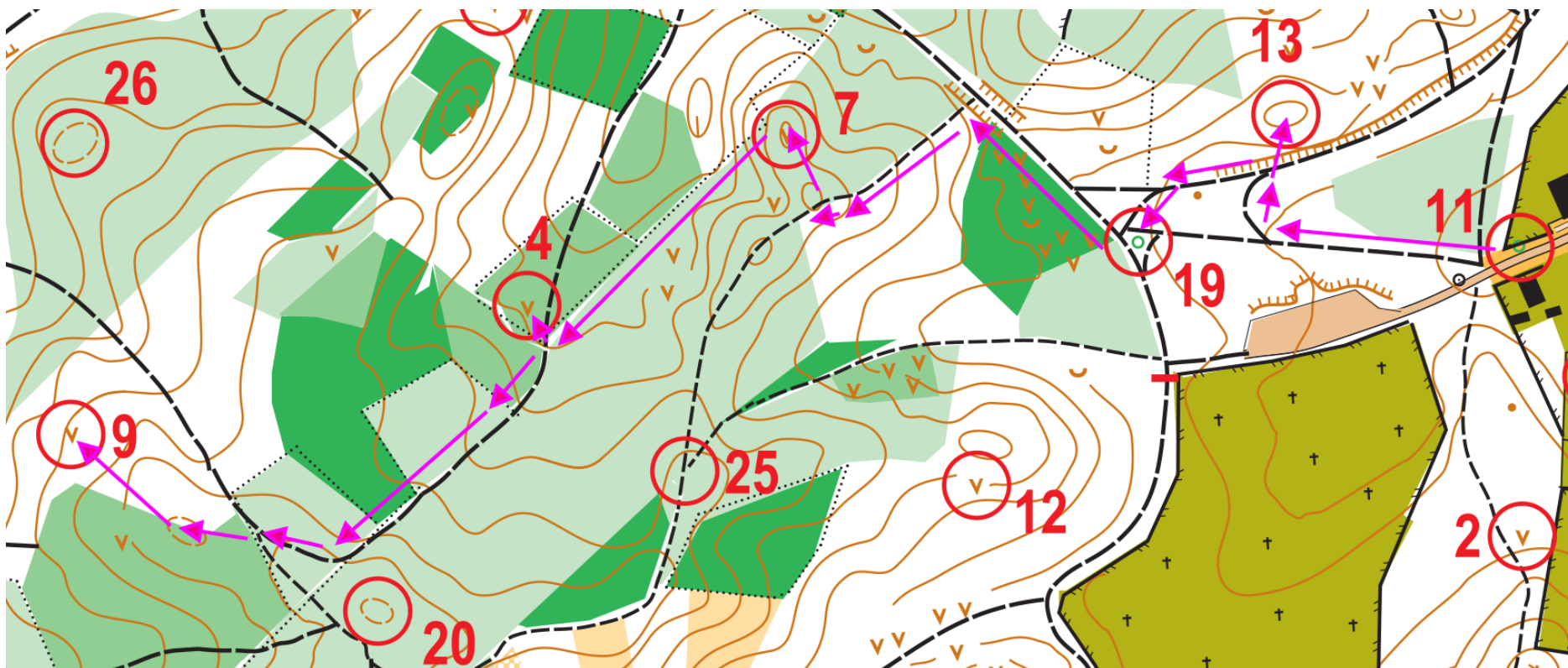
Przykład:

¹ Przypomnienie - znaki topograficzne dzielą się na: (1) Punktowe - nieproporcjonalne w skali mapy (np. krzyż, kościół), (2) Liniowe – obiekty, których rzutem jest linia np. granica, rzeka, linia wysokiego napięcia, (3) Powierzchniowe – przedstawiają obszar terenu, który można określić w skali mapy, np. lasy, łąki, tereny miejskie; czasami zdarzają się też (4) Objaśniające – uzupełniające poprzednie, np. spadek rzeki, rodzaj lasu)

W praktyce do optymalnego poruszania się stosuje się mix powyższych metod, w zależności od posiadanych umiejętności oraz ewentualnych ograniczeń czasowych.

Przykład: Mapa sportowa. Uczestnik rozpoczął od punktu kontrolnego (PK) 11, ścieżką poszedł najpierw w kierunku zachodnim, potem skręcił na północ łukowatą ścieżką i gdy doszedł do skrzyżowania przeciął skarpę i wszedł na wzgórek PK13. Następnie po ścieżkach dotarł do PK19, skąd poszedł na północny zachód do skrzyżowania znajdującego się pomiędzy skarpami, i skręcił w lewo, podchodząc do szczytu góry. Następnie utrzymując azymut ok. 340 stopni przeszedł na sąsiedni wzgórek i zdobył PK7. Stamtąd granicą kultur idącą w kierunku południowo zachodnim dotarł do drogi i w niewielkiej odległości znalazł PK4. Następnie podążył drogą na południowy zachód, poczekał, aż droga skręci w kierunku zachodnim, dotarł do skrzyżowania Y, skąd utrzymując azymut ok. 280 st. Trafił najpierw na niewielką górkę, z której zaczął schodzić azymutem ok 315 do PK9 (dołek).

Źródło mapy: <https://www.harpagan.pl/harpus/>

Fragmenty na tej stronie pochodzą z pozycji pt. **Bieg na orientację. Trening – praktyka i teoria. P. Cych, J. Kozłowski, Warszawa 1998.**

Punkt ataku – „charakterystyczny element terenowy, który służy [...] do poprawnego odnalezienia właściwego miejsca usytuowania PK.”

Zapamiętywanie i odnajdywanie się w przypadku zgubienia

- „Przez zapamiętywanie rozumiemy [...] właściwość naszego umysłu wykorzystywaną w połączeniu z czytaniem mapy do poruszania się pomiędzy PK na trasie.”
- „Pamięć mapy – ten rodzaj pamięci jest ściśle związany z czytaniem mapy [...] Biegacz spogląda na mapę, tworzy (w głowie – dopisek ts) obraz terenu na podstawie informacji na niej zawartych i wykorzystując ten obraz pokonuje trasę. Nie jest ważna wielkość (zakres) tego obrazu, lecz jego jakość. Biegacz powinien pamiętać dostatecznie dużo szczegółów niezbędnych do tworzenia obrazu i realizacji przebiegu”
- Pamięć terenu – ma większe znaczenie, aniżeli „pamięć mapy”. „Zawodnik używa jej [...] dla rekonstrukcji przebiegu w sytuacji, gdy stracił kontakt z mapą (czytaj: zgubił się, dopisek ts)”. „W procesie odnajdywania się wraca on myślami do momentu, w którym potrafił określić swoją pozycję na mapie i analizując obiekty zapamiętane na przebiegu próbuje wytworzyć ich obraz „mapowy” po to, aby ponownie się odnaleźć.”
- Logiczna kolejność czynności w procesie odnajdowania się jest przedstawiona niżej

